

Regels voor het kunnen verlenen van zorg aan een persoon met een psychische stoornis zonder diens instemming (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg)

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat er personen zijn voor wie het noodzakelijk is dat zij zorg ontvangen in verband met een psychische stoornis, maar daar niet mee instemmen;

Overwegende, dat het verlenen van verplichte zorg ten aanzien van deze personen alleen als uiterste middel kan worden overwogen;

Overwegende, dat het noodzakelijk is regels te stellen voor het kunnen verlenen van op de persoon gerichte vormen van zorg;

Overwegende, dat het wenselijk is dat daarbij aandacht wordt besteed aan internationale rechtsontwikkelingen;

Overwegende, dat het wenselijk is de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen te vervangen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1 BEGRIPSBEPALING

Artikel 1:1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. Onze Ministers: de Minister van Justitie en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. zorg: een interventie, bestaande uit een vorm van verzorging, bejegening, behandeling, waaronder opname in een accommodatie, begeleiding of beveiliging;
- c. verplichte zorg: zorg waartegen een persoon zich verzet;
- d. schade: schade bestaande uit levensgevaar, lichamelijk letsel, psychische, materiële of financiële schade, een verstoorde ontwikkeling of maatschappelijke teloorgang;
- e. wettelijke vertegenwoordiger: vertegenwoordiger van betrokkene op het terrein van zorg uit hoofde van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;
- f. zorgaanbieder: zorgaanbieder als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van de Kwaliteitswet zorginstellingen;
- g. directeur zorgkwaliteit: door de zorgaanbieder aangewezen arts, in dienst van de zorgaanbieder en verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken op het terrein van zorg en de verlening van verplichte zorg;
- h. zorgverantwoordelijke: arts als bedoeld in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg of andere deskundige van een door onze Ministers aangewezen categorie, verantwoordelijk voor de zorg;
- i. familie: partner, de ouders danwel één van hen, voor zover zij niet van het ouderlijk gezag zijn ontheven of ontzet, of elke meerderjarige bloedverwant in de rechte lijn, niet zijnde een ouder, en in de zijlijn tot en met de tweede graad;
- j. familievertegenwoordiger:
  - van een minderjarige persoon: ouders, danwel één van hen, voor zover zij niet van het ouderlijk gezag zijn ontheven of ontzet, gemachtigd lid van de familie, gemachtigde naaste of, indien deze ontbreken, in volgorde van voorkeur: broer of zus, grootvader of grootmoeder, een ander lid van de familie, partner of een directe naaste;
  - van een meerderjarige persoon: partner, gemachtigd lid van de familie, gemachtigde naaste of, indien deze ontbreken, in volgorde van voorkeur: een meerderjarig kind, ouders, danwel één van hen, voor zover zij niet van het ouderlijk gezag zijn ontheven of ontzet, broer of zus, grootvader of grootmoeder, een ander lid van de familie of een directe naaste;
- k. zorgplan: zorgplan als bedoeld in artikel 5:8;
- l. zorgkaart: zorgkaart als bedoeld in artikel 5:7 ;
- m. inspectie: Inspectie voor de Gezondheidszorg van het Staatstoezicht op de volksgezondheid;
- n. zorgmachtiging: zorgmachtiging als bedoeld in artikel 6:1;

- o. crisismaatregel: crisismaatregel als bedoeld in artikel 7:5;
- p. accommodatie: door Onze Ministers aangewezen bouwkundige voorziening met het daarbij behorende terrein, waar zorg en verplichte zorg kunnen worden verleend door of namens een zorgaanbieder;
- q. huisregels: huisregels als bedoeld in artikel 8:6;
- r. vertrouwenspersoon: vertrouwenspersoon als bedoeld in artikel 10:1;
- s. commissie: commissie als bedoeld in artikel 5:1;
- t. criteria voor verplichte zorg: criteria als bedoeld in de artikelen 3:1 en 3:2;
- u. doel van verplichte zorg: doel als bedoeld in artikel 3:2;
- v. klachtencommissie: commissie, bedoeld in artikel 9:1;
- w. advocaat: advocaat als bedoeld in artikel 9a van de Advocatenwet;
- x. klachtprocedure: klachtprocedure als bedoeld in artikel 9:3;
- y. raad voor rechtsbijstand: raad voor rechtsbijstand als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet op de rechtsbijstand.

HOOFDSTUK 2 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN EN REIKWIJDTE

Artikel 2:1

1. De zorgaanbieder en de directeur zorgkwaliteit bieden voldoende mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid, om daarmee verplichte zorg zoveel mogelijk te voorkomen.
2. Verplichte zorg kan alleen als uiterste middel worden overwogen, indien de mogelijkheden voor vrijwillige zorg zijn uitgeput.
3. Bij de voorbereiding, de tenuitvoerlegging, de uitvoering, de wijziging en de beëindiging van een zorgmachtiging of een crisismaatregel worden de subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit beoordeeld.
4. Bij de voorbereiding, de tenuitvoerlegging, de uitvoering, de wijziging en de beëindiging van een zorgmachtiging of crisismaatregel wordt rekening gehouden met de voorwaarden die noodzakelijk zijn om deelname van betrokkene aan het maatschappelijk leven te bevorderen.
5. Bij de voorbereiding, de tenuitvoerlegging, de uitvoering, de wijziging en de beëindiging van een zorgmachtiging of crisismaatregel worden de wensen en voorkeuren van betrokkene vastgelegd en, tenzij betrokkene niet tot een redelijke beoordeling ter zake in staat is, gehonoreerd voor zover dat medisch verantwoord is.
6. Bij de voorbereiding, de uitvoering, de wijziging en de beëindiging van een zorgmachtiging of crisismaatregel worden de familie en de directe naasten van betrokkene zoveel mogelijk betrokken.
7. Het derde tot en met het zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de voorbereiding, de uitvoering en de beëindiging van een beslissing op grond van hoofdstuk 8.

Artikel 2:2

1. Waar in deze wet, uitgezonderd hoofdstuk 9, een bevoegdheid wordt toegekend aan de rechter, is de rechter bevoegd in het arrondissement waar betrokkene zijn woonplaats heeft of waar hij hoofdzakelijk of daadwerkelijk verblijft.
2. Waar in hoofdstuk 9 een bevoegdheid wordt toegekend aan de rechter, is de rechter bevoegd in het arrondissement waar betrokkene ten tijde van de uitoefening van de bevoegdheid verblijft.

Artikel 2:3

De artikelen 450, eerste en tweede lid, 465 en 466 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek zijn niet van toepassing op een persoon ten aanzien van wie een zorgmachtiging of een crisismaatregel is afgegeven.

HOOFDSTUK 3 CRITERIA VOOR VERPLICHTE ZORG

Artikel 3:1

Het verlenen van verplichte zorg kan alleen als uiterste middel worden overwogen, indien:

- a. er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid zijn;
- b. er voor betrokkene geen minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect zijn;
- c. het verlenen van verplichte zorg, gelet op het beoogde doel evenredig is; en
- d. redelijkerwijs te verwachten is dat het verlenen van verplichte zorg effectief is.

Artikel 3:2

1. Indien het gedrag van een persoon als gevolg van zijn psychische stoornis leidt tot een aanzienlijk risico op ernstige schade voor hemzelf of voor een ander kan verplichte zorg worden verleend om:
  - a. een crisissituatie af te wenden;
  - b. een zorgplan op te stellen;
  - c. zijn geestelijke gezondheid te stabiliseren;
  - d. zijn geestelijke gezondheid dusdanig te herstellen dat zijn autonomie zo veel mogelijk wordt herwonnen.
2. Indien het gedrag van een persoon als gevolg van zijn psychische stoornis tevens leidt tot een aanzienlijk risico op ernstige schade voor zijn fysieke gezondheid, kan ook verplichte zorg worden verleend om zijn fysieke gezondheid te stabiliseren of te herstellen.

Artikel 3:3

Het verlenen van verplichte zorg is bovendien alleen mogelijk, indien:

- a. de rechter een zorgmachtiging heeft afgegeven; of,
- b. de burgemeester een crisismaatregel heeft afgegeven.

HOOFDSTUK 4 DE ZELFBINDINGSVERKLARING

Artikel 4:1

1. Een persoon die tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat is ter zake van zorg in verband met zijn psychische stoornis, kan zich met een zelfbindingsverklaring verbinden tot zorg.
2. Betrokkene en de zorgverantwoordelijke stellen een zelfbindingsverklaring op waarin worden beschreven:
  - a. de omstandigheden die een aanzienlijk risico op ernstige schade meebrengen;
  - b. de zorg en de verplichte zorg die onder die omstandigheden aan betrokkene kan worden verleend ;
  - c. de omstandigheden waaronder de verplichte zorg wordt beëindigd;
  - d. de geldigheidsduur van de zelfbindingsverklaring.
3. De vertrouwenspersoon verleent op verzoek van betrokkene advies en bijstand bij het opstellen van de zelfbindingsverklaring.

Artikel 4:2

1. Betrokkene en de directeur zorgkwaliteit dateren en ondertekenen de zelfbindingsverklaring. De directeur zorgkwaliteit verstrekt de zelfbindingsverklaring aan betrokkene en een gewaarmerkt afschrift aan ten minste één door betrokkene aangewezen persoon en aan de commissie.
2. De commissie houdt ter bescherming van betrokkene een register bij van de zelfbindingsverklaringen.

Artikel 4:3

De zelfbindingsverklaring kan tussentijds worden gewijzigd of ingetrokken. Op de wijziging of de intrekking zijn de artikelen 4:1 en 4:2 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4:4

Bij een verzoek aan de commissie om een advies voor een zorgmachtiging op grond van een zelfbindingsverklaring zijn de artikelen 5:6, 5:8, 5:9 en 5:13 niet van toepassing.

HOOFDSTUK 5 DE COMMISSIE

Paragraaf 1 Instelling en taakomschrijving van de commissie

Artikel 5:1

Er is een commissie die tot taak heeft:

- a. de rechter te adviseren over en te verzoeken tot de afgifte van een zorgmachtiging;
- b. de directeur zorgkwaliteit te adviseren over de beëindiging van verplichte zorg;
- c. andere autoriteiten en instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering van deze wet op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over zorg en verplichte zorg;

- d. de samenwerking te bevorderen met zorgaanbieders en andere autoriteiten en instellingen die betrokken zijn bij het verlenen van zorg en verplichte zorg.

Artikel 5:2

1. Onze Ministers benoemen, schorsen en ontslaan de voorzitter en de leden van de commissie.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden de zetel, de organisatie en de werkwijze van de commissie en de rechtspositie van de voorzitter en de leden van de commissie geregeld.

Paragraaf 2 Het verzoek

Artikel 5:3

1. Bij de commissie kan een schriftelijk en gemotiveerd verzoek worden ingediend om een advies over het verlenen van zorg en verplichte zorg aan een persoon aan de rechter voor te leggen.
2. De verzoeker maakt in het verzoek aannemelijk dat is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg.
3. De verzoeker vermeldt in het verzoek de relatie met de persoon op wie het verzoek betrekking heeft.
4. Onze Ministers kunnen op advies van de commissie een model voor een verzoek vaststellen.

Artikel 5:4

1. De commissie kan een verzoek niet-ontvankelijk verklaren indien:
  - a. het verzoek onvolledig is;
  - b. de verzoeker onvoldoende relatie heeft met de persoon op wie het verzoek betrekking heeft;
  - c. het een herhaald verzoek betreft na een eerdere afwijzing door de commissie op inhoudelijke gronden en uit het verzoek onvoldoende blijkt dat de feiten en omstandigheden sedertdien veranderd zijn;
  - d. het een kennelijk onredelijk verzoek betreft.
2. De commissie doet zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk een week na ontvangst van het verzoek, schriftelijk mededeling aan de verzoeker van de gronden waarop het verzoek niet-ontvankelijk is.

Artikel 5:5

1. De commissie informeert betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger en familievertegenwoordiger schriftelijk over de mogelijkheid van advies en bijstand aan betrokkene door een vertrouwenspersoon.
2. Indien betrokkene geen advocaat heeft, geeft de commissie nadat zij een verzoek in behandeling neemt, onverwijld aan de raad voor rechtsbijstand een last tot toevoeging van een advocaat aan betrokkene.
3. De commissie verstrekt de persoonsgegevens van een persoon voor wie een verzoek voor een zorgmachtiging in behandeling is genomen aan de vertrouwenspersoon, met als doel betrokkene te kunnen informeren over de mogelijkheid tot advies en bijstand door een vertrouwenspersoon.
4. De commissie verstrekt de persoonsgegevens niet, indien betrokkene daar bezwaar tegen heeft.

Paragraaf 3 De medische verklaring

Artikel 5:6

1. Ter voorbereiding van het advies aan de rechter draagt de commissie zorg voor een medische verklaring van een daartoe gespecialiseerde onafhankelijke arts over de actuele gezondheidstoestand van betrokkene. De medische verklaring vermeldt in elk geval:
  - a. de symptomen die betrokkene vertoont, en zo mogelijk, een diagnose van de psychische stoornis van betrokkene;
  - b. de relatie tussen de psychische stoornis en het gedrag dat tot het aanzienlijke risico op ernstige schade leidt;
  - c. de zorg die noodzakelijk is om het aanzienlijke risico op ernstige schade weg te nemen.
2. Onze Ministers stellen op advies van de commissie een model vast voor een medische verklaring.
3. De arts pleegt zo mogelijk tevoren overleg met de zorgverantwoordelijke of de huisarts.

Paragraaf 4 Het zorgplan

Artikel 5:7

1. De zorgverantwoordelijke stelt een zorgkaart op. De zorgkaart vermeldt de voorkeuren van betrokkene.

2. De vertrouwenspersoon verleent op verzoek van betrokkene advies en bijstand bij het opstellen van de zorgkaart.

Artikel 5:8

1. De zorgverantwoordelijke stelt in overleg met betrokkene een zorgplan op. Het zorgplan vermeldt in elk geval:
  - a. een diagnose van de psychische stoornis;
  - b. de zorg die noodzakelijk is om het aanzienlijke risico op ernstige schade weg te nemen;
  - c. de voorwaarden die noodzakelijk zijn om de deelname van betrokkene aan het maatschappelijk leven te bevorderen;
  - d. de wijze waarop rekening wordt gehouden met de voorkeuren van betrokkene, zoals vastgelegd op de zorgkaart of in de zelfbindingsverklaring;
  - e. de minimale of maximale duur van de afzonderlijke vormen van zorg;
  - f. de wijze waarop de zorgaanbieder en de directeur zorgkwaliteit de kwaliteit van de verplichte zorg bewaken;
  - g. de momenten waarop de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke de subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit beoordelen van de zorg en de verplichte zorg;
  - h. de zorgaanbieder, de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke die kunnen worden belast met de uitvoering van de zorgmachtiging, en zonodig de accommodatie.
2. Indien de zorgverantwoordelijke en betrokkene niet tot overeenstemming komen, vermeldt het zorgplan de redenen daarvoor.
3. Onze Ministers stellen op advies van de commissie een model vast voor een zorgplan.

Artikel 5:9

1. Indien er geen zorgverantwoordelijke is, wijst de commissie een arts aan op wie de verplichting van artikel 5:8 rust.
2. De zorgverantwoordelijke pleegt over het zorgplan tevoren overleg met de zorgverleners, en zo mogelijk tevoren overleg met de huisarts en de familievertegenwoordiger. Indien de aard van de psychische stoornis daartoe noodzaakt, pleegt de zorgverantwoordelijke tevoren overleg met personen, behorende bij door Onze Ministers aangewezen categorieën van deskundigen.
3. De vertrouwenspersoon verleent op verzoek van betrokkene advies en bijstand bij het opstellen van het zorgplan.

Paragraaf 5 Gegevensverstrekking

Artikel 5:10

De zorgverantwoordelijke verstrekt de zorgkaart en het zorgplan aan de commissie.

Artikel 5:11

1. De commissie is bevoegd inlichtingen te vorderen of inzage te vorderen van gegevens en bescheiden, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van haar taak noodzakelijk is.
2. Een ieder is verplicht aan de commissie binnen de door haar gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van haar taken en bevoegdheden.
3. Degene die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding is verplicht kan, zonder toestemming van degene die het betreft, aan de commissie inlichtingen verstrekken, indien dit noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de taken van de commissie.

Artikel 5:12

Bij algemene maatregel van bestuur worden in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene regels gegeven met betrekking tot de bewaartermijn van de gegevens van de commissie, de mogelijkheden tot inzage van de gegevens door derden en de overdracht van de gegevens aan derden.

Paragraaf 6 Hoorzitting

Artikel 5:13

1. De commissie stelt op een hoorzitting in elk geval de verzoeker, betrokkene, de wettelijk vertegenwoordiger, de zorgverantwoordelijke, de familievertegenwoordiger, de advocaat en zonodig andere personen in de gelegenheid om hun zienswijze kenbaar te maken.
2. De commissie hoort de personen, bedoeld in het eerste lid, zo mogelijk gelijktijdig en gezamenlijk, tenzij betrokkene daar bezwaar tegen heeft.
3. Indien betrokkene niet in staat is zich naar de hoorzitting te begeven en in Nederland verblijft, wordt hij gehoord op zijn verblijfplaats. Indien betrokkene niet in Nederland verblijft, wordt de behandeling van het verzoek en de hoorzitting aangehouden totdat betrokkene in Nederland kan worden gehoord.

Paragraaf 7 Advies commissie

Artikel 5:14

1. De commissie deelt zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vier weken na ontvangst van het verzoek, schriftelijk en gemotiveerd het advies mee aan de verzoeker, betrokkene, de wettelijk vertegenwoordiger, de zorgverantwoordelijke, de directeur zorgkwaliteit, de zorgaanbieder, de familievertegenwoordiger en de advocaat. De commissie gaat in het advies afzonderlijk in op artikel 5:8, eerste lid, onderdelen a tot en met h.
2. De commissie pleegt voorafgaand aan het advies overleg met de beoogde zorgaanbieder en directeur zorgkwaliteit over de beschikbare capaciteit en de mogelijkheden om de beoogde zorg en verplichte zorg aan betrokkene te verlenen.
3. Indien de commissie van oordeel is dat niet is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg, vermeldt zij in haar advies zo mogelijk:
  - a. de mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid;
  - b. minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect.
4. Indien de commissie op basis van de medische verklaring, het zorgplan, de zorgkaart, de zelfbindingsverklaring, andere informatie of de hoorzitting van oordeel is dat is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg, legt zij een verzoek tot afgifte van een zorgmachtiging aan de rechter voor.
5. De verzoeker kan bij een advies als bedoeld in het derde lid en indien uit de medische verklaring of het zorgplan blijkt dat de psychische stoornis van betrokkene noodzaakt tot zorg, door de commissie een verzoek tot afgifte van een zorgmachtiging doen voorleggen aan de rechter.

Artikel 5:15

1. Indien een verzoek als bedoeld in de artikelen 4:4 en 7:9 bij de commissie is ingediend, legt de commissie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen drie dagen een verzoek tot afgifte voor een zorgmachtiging aan de rechter voor of beslist de commissie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen drie dagen dat zij geen advies aan de rechter zal voorleggen.
2. Indien een verzoek als bedoeld in artikel 8:18, tweede lid, bij de commissie is ingediend, legt de commissie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen vijf dagen een verzoek tot afgifte voor een zorgmachtiging aan de rechter voor of beslist de commissie zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen vijf dagen dat zij geen advies aan de rechter zal voorleggen.

Paragraaf 8 Het verzoek aan de rechter

Artikel 5:16

1. Bij een verzoek aan de rechter tot afgifte van een zorgmachtiging voegt de commissie in elk geval:
  - b. de medische verklaring,
  - c. de zorgkaart,
  - d. het zorgplan, tenzij het een verzoek voor een zorgmachtiging die strekt tot het opstellen van het zorgplan of een verzoek als bedoeld in artikel 7:9 betreft,
  - e. haar advies.
2. Indien het een verzoek betreft tot afgifte van een zorgmachtiging op grond van een zelfbindingsverklaring voegt de commissie bij het verzoek:
  - a. de zorgkaart,
  - b. de zelfbindingsverklaring,
  - c. haar advies.

HOOFDSTUK 6 ZORGMACHTIGING

Paragraaf 1 Afgifte zorgmachtiging

Artikel 6:1

1. De rechter stelt na de ontvangst van het verzoek van de commissie betrokkene of zijn advocaat in de gelegenheid om zijn zienswijze kenbaar te maken. De rechter hoort zonedig andere personen of deskundigen.
2. Indien betrokkene niet in staat is zich naar de rechtbank te begeven en in Nederland verblijft, kan hij worden gehoord op zijn verblijfplaats. Indien betrokkene niet in Nederland verblijft, wordt de behandeling van het verzoek door de rechtbank aangehouden totdat betrokkene in Nederland kan worden gehoord.
3. De rechter kan een zorgmachtiging verlenen, indien naar zijn oordeel:
  - a. met voldoende zekerheid een psychische stoornis is vastgesteld;
  - b. aan de criteria voor verplichte zorg is voldaan; en,
  - c. met de zorgmachtiging het aanzienlijke risico op ernstige schade kan worden weggenomen.
4. Indien de rechter gegronde redenen heeft om van het advies van de commissie af te wijken, vermeldt hij dit in de uitspraak.
5. De rechter doet zo spoedig mogelijk uitspraak, maar uiterlijk:
  - a. twee weken na ontvangst van een verzoek als bedoeld in artikel 5:14, vierde en vijfde lid;
  - b. drie dagen na ontvangst van een verzoek voor een zorgmachtiging op grond van een zelfbindingsverklaring of een verzoek als bedoeld in de artikelen 7:9 en 8:18, tweede lid.
6. De zorgmachtiging vermeldt in elk geval:
  - a. de zorg die noodzakelijk is om het aanzienlijke risico op ernstige schade weg te nemen;
  - b. de voorwaarden die noodzakelijk zijn om deelname van betrokkene aan het maatschappelijk leven te bevorderen;
  - c. de wijze waarop rekening wordt gehouden met de voorkeuren van betrokkene, zoals vastgelegd op de zorgkaart of in de zelfbindingsverklaring;
  - d. de minimale of maximale duur van de afzonderlijke vormen van zorg;
  - e. de wijze waarop de zorgaanbieder en de directeur zorgkwaliteit de kwaliteit van de verplichte zorg bewaken;
  - f. de momenten waarop de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke de subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit van de zorg en de verplichte zorg beoordelen;
  - g. de zorgaanbieder, de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke die worden belast met de uitvoering van de zorgmachtiging;
  - h. de mogelijkheid tot het verlenen van advies en bijstand door een vertrouwenspersoon.
7. De zorgmachtiging is bij voorraad uitvoerbaar.
8. De griffier van de rechtbank zendt een afschrift van de zorgmachtiging aan de commissie.

Paragraaf 2 Geldigheidsduur

Artikel 6:2

1. De rechter verleent een zorgmachtiging voor de duur die noodzakelijk is om het aanzienlijke risico op ernstige schade weg te nemen, maar maximaal voor:
  - a. zes weken, indien het doel van verplichte zorg de gronden, bedoeld in artikel 3:2, eerste lid, onderdelen a of b, betreft,
  - b. zes maanden, indien het doel van verplichte zorg de gronden, bedoeld in artikel 3:2, eerste lid, onderdelen c of d, betreft,
  - c. twaalf maanden, indien het een zorgmachtiging betreft die aansluit op een zorgmachtiging als bedoeld onder b,
  - d. twee jaren, indien het een zorgmachtiging betreft die aansluit op eerdere zorgmachtigingen voor dezelfde persoon gedurende ten minste vijf jaren.
2. De commissie kan een schriftelijk en gemotiveerd verzoek indienen bij de rechter voor een verlenging van de duur van de zorgmachtiging voor een periode van maximaal vier weken, indien de commissie een advies voorbereidt voor een aansluitende zorgmachtiging.

Paragraaf 3 Vervallen zorgmachtiging

Artikel 6:3

De zorgmachtiging vervalt, indien:

- a. de geldigheidsduur is verstreken,

- b. de beslissing van de directeur zorgkwaliteit, bedoeld in artikel 8:11, tot beëindiging van het verlenen van alle vormen van verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging, zonder dat daaraan voorwaarden of beperkingen zijn verbonden, onherroepelijk is geworden.
- c. de rechter op grond van een verzoek van de commissie als bedoeld in artikel 8:11, vierde lid, heeft beslist tot beëindiging van het verlenen van alle vormen van verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging, zonder dat daaraan voorwaarden of beperkingen zijn verbonden.

HOOFDSTUK 7 CRISISMAATREGEL

Paragraaf 1 Criterium voor afgifte

Artikel 7:1

1. Bij de commissie kan een verzoek worden ingediend om een crisismaatregel af te geven.
2. Onze Ministers stellen op advies van de commissie een model vast voor een schriftelijk verzoek.
3. De commissie geleidt het verzoek door naar de burgemeester.

Paragraaf 2 Het verzoek

Artikel 7:2

1. De commissie kan een kennelijk ongegrond verzoek niet-ontvankelijk verklaren.
2. De commissie doet mededeling aan de verzoeker van de gronden waarop het verzoek niet-ontvankelijk is.

Artikel 7:3

De burgemeester¹ kan een crisismaatregel afgeven, indien:

- a. er sprake is van een onmiddellijk dreigend aanzienlijk risico op ernstige schade;
- b. er een ernstig vermoeden bestaat dat een psychische stoornis van een persoon dit risico veroorzaakt; en
- c. de crisissituatie dermate ernstig is dat de procedure voor een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht.

Paragraaf 3 De medische verklaring

Artikel 7:4

1. De burgemeester zorgt voor een medische verklaring van een daartoe gespecialiseerde onafhankelijke arts. De medische verklaring geeft inzicht in de actuele gezondheidstoestand van betrokkene en vermeldt in elk geval:
  - a. de symptomen die betrokkene vertoont, en zo mogelijk, een diagnose van de psychische stoornis van betrokkene;
  - b. de relatie tussen de psychische stoornis en het gedrag dat tot een aanzienlijk risico op ernstige schade leidt; en
  - c. de zorg die noodzakelijk is om de crisissituatie af te wenden.
2. De arts vermeldt zo mogelijk de zorgaanbieder en de directeur zorgkwaliteit die worden belast met de uitvoering van de crisismaatregel en zondig de accommodatie.
3. Onze Ministers stellen op advies van de commissie een model vast voor de verklaring.
4. De arts pleegt zo mogelijk tevoren overleg met de zorgverantwoordelijke of de huisarts. Indien de arts geen psychiater is, pleegt hij overleg met een psychiater.

Paragraaf 4 Afgifte crisismaatregel

Artikel 7:5

1. De burgemeester kan een crisismaatregel afgeven, indien naar zijn oordeel aan de criteria van artikel 7:3 is voldaan en met de crisismaatregel het aanzienlijke risico op ernstige schade kan worden weggenomen.
2. De burgemeester neemt niet eerder een beslissing tot afgifte van een crisismaatregel dan nadat hij:

---

¹ Vooral nog wordt de burgemeester als de bevoegde functionaris aangeduid. Verdere besluitvorming hierover vindt nog plaats, mede op basis van de adviezen in de consultatiefase.

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene;
- b. betrokkene in de gelegenheid heeft gesteld om te worden gehoord.
3. De burgemeester neemt een beslissing tot afgifte van een crisismaatregel zo spoedig mogelijk na ontvangst van het verzoek, bedoeld in artikel 7:2.
4. De burgemeester vermeldt in de crisismaatregel in elk geval:
  - a. de zorg die noodzakelijk is om de crisissituatie af te wenden;
  - b. de directeur zorgkwaliteit en de zorgaanbieder die worden belast met de uitvoering van de crisismaatregel en zonedig de accommodatie;
  - c. de mogelijkheid van advies en bijstand door een vertrouwenspersoon.
5. De burgemeester zendt een afschrift van de crisismaatregel aan de commissie.
6. Indien betrokkene geen advocaat heeft, geeft de burgemeester binnen 24 uur na afgifte van de crisismaatregel de raad voor rechtsbijstand een last tot toevoeging van een advocaat aan betrokkene.
7. De commissie verstrekt de persoonsgegevens van betrokkene aan de vertrouwenspersoon, met als doel betrokkene te kunnen informeren over de mogelijkheid tot advies en bijstand door een vertrouwenspersoon.
8. De commissie verstrekt de persoonsgegevens niet, indien betrokkene daar bezwaar tegen heeft.

Paragraaf 5 Geldigheidsduur

Artikel 7:6

De burgemeester bepaalt de geldigheidsduur van de crisismaatregel, die ten hoogste drie dagen bedraagt.

Paragraaf 6 Vervallen crisismaatregel

Artikel 7:7

De crisismaatregel vervalt, indien:

- a. de geldigheidsduur is verstreken, tenzij de commissie voor het verstrijken van de geldigheidsduur een verzoek voor een zorgmachtiging heeft gedaan. In dat geval vervalt de crisismaatregel op het moment waarop de rechter heeft beslist op het verzoek;
- b. de directeur zorgkwaliteit een beslissing als bedoeld in artikel 8:11 heeft genomen tot beëindiging van het verlenen van alle vormen van verplichte zorg op grond van een crisismaatregel, zonder dat daaraan voorwaarden of beperkingen zijn verbonden.

Paragraaf 8 Verplichte zorg voorafgaand aan de afgifte van een crisismaatregel

Artikel 7:8

1. In afwijking van artikel 3:1, kan voorafgaand aan de afgifte van een crisismaatregel verplichte zorg aan een persoon worden verleend, indien redelijkerwijs mag worden verondersteld dat een crisismaatregel zal worden afgegeven.
2. De verplichte zorg kan alleen als uiterste middel worden verleend voor zover dit noodzakelijk is in verband met de voorbereiding van de crisismaatregel en uitsluitend gedurende de periode die benodigd is om de procedure voor de crisismaatregel af te ronden.
3.
  - a. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitoefening van de politietaak is in de rechtmatige bediening bevoegd betrokkene, zonder zijn instemming onverwijld over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf, teneinde te laten onderzoeken of een crisismaatregel moet worden afgegeven.
  - b. Het onderbrengen van betrokkene bij de politie of de Koninklijke marechaussee vindt slechts plaats zolang er redelijkerwijs geen andere geschikte plaats beschikbaar is.

Paragraaf 7 Verzoek zorgmachtiging

Artikel 7:9

1. De commissie kan op verzoek of ambtshalve een verzoek indienen bij de rechter voor een zorgmachtiging die aansluit op een crisismaatregel.
2. De commissie voegt een medische verklaring, waaruit blijkt dat met voldoende zekerheid een psychische stoornis is vastgesteld, en zo mogelijk een zorgplan bij het verzoek.
3. Bij een verzoek aan de commissie als bedoeld in het eerste lid is artikel 5:13 niet van toepassing.

HOOFDSTUK 8 RECHTEN EN PLICHTEN BIJ DE TENUITVOERLEGGING EN UITVOERING VAN DE ZORGMACHTIGING EN DE CRISISMAATREGEL

Paragraaf 1 Tenuitvoerlegging zorgmachtiging en crisismaatregel

Artikel 8:1

1. De commissie is belast met de tenuitvoerlegging van de zorgmachtiging. De tenuitvoerlegging geschiedt onverwijld, doch uiterlijk binnen twee weken na afgifte.
2. De burgemeester is belast met de tenuitvoerlegging van de crisismaatregel. De tenuitvoerlegging geschiedt binnen 24 uur na afgifte.
3. Zo nodig roept de burgemeester bij de tenuitvoerlegging van de zorgmachtiging onderscheidenlijk de crisismaatregel de hulp in van personen met kennis en ervaring met het verlenen van zorg en verplichte zorg en ambtenaren van politie.

Artikel 8:2

De personen, bedoeld in artikel, 8:1, derde lid, kunnen, voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de tenuitvoerlegging van de zorgmachtiging of de crisismaatregel:

- a. elke plaats betreden waar de betrokkene zich bevindt; en
- b. voorwerpen ontnemen aan betrokkene, en hem daartoe aan het lichaam of de kleding onderzoeken.

Paragraaf 2 Algemene rechten en plichten bij de uitvoering van de zorgmachtiging en de crisismaatregel

Artikel 8:3

1. De zorgaanbieder is verplicht de zorg, genoemd in de zorgmachtiging of de crisismaatregel, te verlenen.
2. De zorgaanbieder kan alleen de vormen van verplichte zorg verlenen die zijn opgenomen in de zorgmachtiging, de crisismaatregel of een beslissing op grond van de artikelen 8:14, 8:16 tot en met 8:18.

Artikel 8:4

1. De zorgaanbieder draagt er zorg voor dat de zorgkaart van betrokkene bekend is bij de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke.
2. Betrokkene kan zijn voorkeuren en wensen op de zorgkaart vastleggen. Indien de voorkeuren en wensen in strijd zijn met de afgegeven zorgmachtiging of crisismaatregel kan de directeur zorgkwaliteit hiervan aantekening maken op de zorgkaart.

Artikel 8:5

De zorgaanbieder informeert betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger en de familievertegenwoordiger zo spoedig mogelijk na de afgifte van de zorgmachtiging of de crisismaatregel schriftelijk over:

- a. de directeur zorgkwaliteit;
- b. de zorgverantwoordelijke;
- c. de mogelijkheid tot advies en bijstand door een vertrouwenspersoon;
- d. de klachtregeling, bedoeld in hoofdstuk 9;
- e. het zorgdossier;
- f. de huisregels;
- g. de overige op grond van de bij of krachtens deze wet gestelde rechten en plichten van betrokkene.

Artikel 8:6

1. De zorgaanbieder stelt algemene huisregels op gericht op het handhaven van de orde en de veiligheid of het waarborgen van een pedagogisch of therapeutisch klimaat binnen een accommodatie of een afdeling daarvan.
2. De huisregels zijn aangepast aan het niveau van zorg en beveiliging binnen de afdeling.

3. De zorgaanbieder informeert betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger zo spoedig mogelijk schriftelijk over de huisregels. De zorgverantwoordelijke draagt er zorg voor dat betrokkene een mondelinge toelichting op de huisregels ontvangt.

Artikel 8:7

1. De zorgverantwoordelijke legt een dossier aan.
2. Het dossier vermeldt in elk geval:
  - a. de naam van de directeur zorgkwaliteit,
  - b. de naam van de zorgverantwoordelijke,
  - c. de wettelijke vertegenwoordiger,
  - d. de zorgkaart,
  - e. het zorgplan,
  - f. indien er geen overeenstemming over het zorgplan is bereikt, de redenen daarvoor,
  - g. de voortgang van de uitvoering van het zorgplan,
  - h. de verplichte zorg die op grond van de zorgmachtiging of de crisismaatregel wordt verleend,
  - i. de verplichte zorg die op grond van hoofdstuk 8 wordt verleend,
  - j. het verslag van de periodieke toetsing van de proportionaliteit, subsidiariteit en effectiviteit van de verleende zorg en verplichte zorg,
  - k. een afschrift van de medische verklaring,
  - l. een afschrift van de zorgmachtiging of de crisismaatregel.
3. Bij algemene maatregel van bestuur worden in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene regels gegeven met betrekking tot de bewaartermijn van de gegevens, de mogelijkheden tot inzage van de gegevens en de overdracht van de gegevens aan derden.

Artikel 8:8

1. De zorgverantwoordelijke neemt ter uitvoering van de zorgmachtiging of de crisismaatregel een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet dan nadat:
  - a. hij zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
  - b. de zorgverantwoordelijke met betrokkene en personen behorende bij door Onze Ministers aangewezen categorieën van deskundigen over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd.
2. De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.
3. De directeur zorgkwaliteit geeft betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger en de commissie een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing.

Artikel 8:9

1. Betrokkene en de zorgverantwoordelijke kunnen de directeur zorgkwaliteit schriftelijk en gemotiveerd verzoeken om de verantwoordelijkheid voor het verlenen van zorg en verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel aan een andere zorgaanbieder, directeur zorgkwaliteit of zorgverantwoordelijke toe te wijzen.
2. De directeur zorgkwaliteit geeft betrokkene een schriftelijke en gemotiveerde beslissing op het verzoek en zendt een afschrift van de beslissing aan de commissie.
3. De directeur zorgkwaliteit kan geen beslissing nemen op het verzoek dan nadat de beoogde zorgaanbieder, directeur zorgkwaliteit of zorgverantwoordelijke zich bereid hebben verklaard tot het verlenen van zorg of verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel.
4. Indien betrokkene, de directeur zorgkwaliteit en de beoogde zorgaanbieder, directeur zorgkwaliteit of zorgverantwoordelijke niet tot overeenstemming komen, brengt de commissie een advies ter zake uit.
5. De directeur zorgkwaliteit bekrachtigt met zijn beslissing het advies van de commissie, tenzij hij gegronde redenen heeft om van dit advies af te wijken.
6. Indien de directeur zorgkwaliteit instemt met het verzoek zendt hij een afschrift van de beslissing aan:
  - a. de betrokken zorgaanbieders,
  - b. de zorgverantwoordelijke,
  - c. de wettelijke vertegenwoordiger,

- d. de familievertegenwoordiger,
  - e. de griffier van de rechtbank, indien een zorgmachtiging voor betrokkene is afgegeven,
  - f. de burgemeester, indien een crisismaatregel is afgegeven.
7. De directeur zorgkwaliteit stelt betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing.

Artikel 8:10

1. De directeur zorgkwaliteit neemt op een daartoe strekkend schriftelijk en gemotiveerd verzoek of uit eigen beweging een beslissing, inhoudende het verlenen van tijdelijke onderbreking van de verplichte zorg aan betrokkene, voor zover en voor zolang dit verantwoord is.
2. De directeur zorgkwaliteit kan aan een dergelijke beslissing voorwaarden of beperkingen verbinden.
3. De directeur zorgkwaliteit kan de beslissing tot tijdelijke onderbreking van de verplichte zorg schriftelijk en gemotiveerd intrekken.
4. De zorgverantwoordelijke stelt de beslissing op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.
5. De zorgverantwoordelijke geeft betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger en de commissie een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing.

Artikel 8:11

1. De directeur zorgkwaliteit neemt op een daartoe strekkend schriftelijk en gemotiveerd verzoek of uit eigen beweging een beslissing tot beëindiging van het verlenen van verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel, indien het doel van verplichte zorg is bereikt.
2. De directeur zorgkwaliteit kan aan de beslissing voorwaarden of beperkingen verbinden.
3. De directeur zorgkwaliteit neemt niet eerder een beslissing dan nadat de commissie een advies ter zake heeft uitgebracht.
4. De directeur zorgkwaliteit bekrachtigt met zijn beslissing het advies van de commissie, tenzij hij daar gegronde bezwaren tegen heeft. Indien de directeur zorgkwaliteit het advies van commissie niet bekrachtigt, stelt hij de commissie daarvan op de hoogte en legt de commissie het verzoek tot beëindiging van de verplichte zorg aan de rechter voor, die zo spoedig mogelijk op het verzoek beslist.
5. De directeur zorgkwaliteit stelt een beslissing tot beëindiging van het verlenen van verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.
6. De zorgverantwoordelijke doet schriftelijk mededeling van de beslissing aan de betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger en de commissie en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing.

Artikel 8:12

1. De zorgverantwoordelijke en betrokkene evalueren de uitvoering van de zorgmachtiging of de crisismaatregel, nadat het verlenen van de verplichte zorg is beëindigd.
2. De zorgverantwoordelijke en betrokkene stellen zonodig op basis van deze evaluatie een zelfbindingsverklaring op en passen zonodig de zorgkaart van betrokkene aan.

Artikel 8:13

De zorgaanbieder, de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke kunnen bij de uitvoering van de zorgmachtiging zo nodig de hulp inroepen van personen met kennis en ervaring met het verlenen van zorg en verplichte zorg en ambtenaren van politie.

Paragraaf 3   Verplichte zorg waar zorgmachtiging of crisismaatregel niet in voorziet

Artikel 8:14

1. De zorgverantwoordelijke kan, indien betrokkene zich daartegen verzet, niet beslissen tot het verlenen van verplichte zorg anders dan op grond van de zorgmachtiging of de crisismaatregel, tenzij dit tijdelijk ter afwending van een crisissituatie noodzakelijk is, gelet op:
  - a. een aanzienlijk risico op ernstige schade voor betrokkene zelf;
  - b. de veiligheid binnen de accommodatie of andere locatie waar de zorg of verplichte zorg wordt verleend;

- c. de bescherming van rechten en vrijheden van anderen;
  - d. de handhaving van de huisregels binnen de accommodatie of locatie waar de zorg of verplichte zorg wordt verleend;
  - e. de voorkoming van strafbare feiten.
2. De verplichte zorg kan inhouden:
    - a. onderzoek aan lichaam of kleding;
    - b. onderzoek van urine op aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen;
    - c. afzondering in een daartoe geschikte verblijfsruimte;
    - d. toediening van medicatie;
    - e. afname van bloed.
  3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere vormen van zorg worden bepaald.

Artikel 8:15

Deze artikelen 8:16 en 8:17 zijn van toepassing op personen die op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel zijn opgenomen in een accommodatie.

Artikel 8:16

1. De zorgverantwoordelijke kan, indien betrokkene zich daartegen verzet, niet beslissen tot beperking van vrijheden van betrokkene waar de zorgmachtiging of de crisismaatregel niet in voorziet, tenzij dit tijdelijk ter afwending van een crisissituatie noodzakelijk is, gelet op:
  - a. een aanzienlijk risico op ernstige schade voor betrokkene zelf;
  - b. de veiligheid binnen de accommodatie;
  - c. de bescherming van rechten en vrijheden van anderen;
  - d. de voorkoming van strafbare feiten.
2. De beperking van vrijheden kan inhouden:
  - a. beperking van de bewegingsvrijheid binnen een accommodatie;
  - b. beperking van het recht op het ontvangen van bezoek;
  - c. beperking van het recht op communicatie of het gebruik van communicatiemiddelen.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere beperkingen van vrijheden worden bepaald.

Artikel 8:17

1. De zorgverantwoordelijke kan, indien betrokkene zich daartegen verzet, niet beslissen tot het verlenen van verplichte zorg anders dan op grond van de zorgmachtiging of de crisismaatregel, tenzij dit tijdelijk ter afwending van een crisissituatie noodzakelijk is, gelet op:
  - a. een aanzienlijk risico op ernstige schade voor betrokkene zelf;
  - b. de veiligheid binnen de accommodatie;
  - c. de bescherming van rechten en vrijheden van anderen;
  - d. de handhaving van de huisregels;
  - e. de voorkoming van strafbare feiten.
2. Verplichte zorg kan inhouden:
  - a. afzondering in een daartoe geschikte verblijfsruimte;
  - b. separatie in een daartoe ingerichte verblijfsruimte;
  - c. fixatie;
  - d. toediening van medicatie;
  - e. toediening van vocht en voeding;
  - f. onderzoek van de woonruimte van betrokkene op de aanwezigheid van voorwerpen die hij niet in zijn bezit mag hebben;
  - g. onderzoek van poststukken afkomstig van of bestemd voor de betrokkene op de aanwezigheid van voorwerpen, maar alleen in aanwezigheid van betrokkene.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere vormen van zorg worden bepaald.

Artikel 8:18

1. De duur van de verplichte zorg op grond van de artikelen 8:14, 8:16 en 8:17 is beperkt tot een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen periode, die voor de verschillende vormen van verplichte zorg verschillend kan worden vastgesteld.
2. Indien de zorgverantwoordelijke van oordeel is dat de verplichte zorg op grond van de artikelen 8:14, 8:16 en 8:17 na de in het eerste lid bedoelde periode moet worden voortgezet, kan hij daartoe uitsluitend beslissen, indien een verzoek voor een zorgmachtiging bij de commissie is ingediend.

3. De verplichte zorg, bedoeld in het tweede lid, kan worden verleend totdat de rechter uitspraak heeft gedaan over de zorgmachtiging of de commissie besluit geen advies aan de rechter voor te leggen.

Artikel 8:19

1. De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing als bedoeld in de artikelen 8:14 en 8:16 tot en met 8:18 op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.
2. De beslissing vermeldt het moment waarop de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke, de proportionaliteit, de subsidiariteit en effectiviteit van de beslissing beoordelen.
3. De directeur zorgkwaliteit geeft betrokkene, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de familievertegenwoordiger en de commissie een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing.

Paragraaf 4 Interne rechtspositie van personen met een justitiële titel die op grond van een zorgmachtiging zijn opgenomen in een accommodatie

Artikel 8:20

Indien een persoon die op grond van een zorgmachtiging is opgenomen in een accommodatie ook zijn vrijheid is benomen op grond van het Wetboek van Strafrecht of het Wetboek van Strafvordering:

- a. stelt de directeur zorgkwaliteit de Minister van Justitie ten minste twee dagen voorafgaand aan de beëindiging van de verplichte zorg daarvan in kennis;
- b. neemt de directeur zorgkwaliteit een beslissing tot tijdelijke onderbreking van de verplichte zorg in overeenstemming met de Minister van Justitie.

HOOFDSTUK 9 KLACHTPROCEDURE

Paragraaf 1 Instelling en taakomschrijving van de klachtencommissie

Artikel 9:1

Er is een klachtencommissie die tot taak heeft om volgens de bij of krachtens deze wet gestelde regels te beslissen op klachten als bedoeld in artikel 9:3.

Artikel 9:2

1. Ten behoeve van de vervulling van haar taak houdt de klachtencommissie zich in elk geval op de hoogte van de ontwikkelingen op het terrein van het verlenen van zorg en verplichte zorg.
2. Onze Ministers benoemen, schorsen en ontslaan de leden van de klachtencommissie.
3. De leden van de klachtencommissie zijn onafhankelijk en verrichten hun werkzaamheden zonder vooringenomenheid.
4. Bij algemene maatregel van bestuur worden de zetel, de organisatie en de werkwijze van de klachtencommissie geregeld.

Paragraaf 2 De klachtprocedure

Artikel 9:3

1. Betrokkene kan een schriftelijke en gemotiveerde klacht indienen bij de klachtencommissie over de nakoming van een verplichting of een beslissing op grond van de artikelen 8:3, 8:8 tot en met 8:14 en 8:16 tot en met 8:19.
2. De klachtencommissie kan een beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.
3. Betrokkene kan een vertrouwenspersoon verzoeken om advies en bijstand.
4. De klachtencommissie neemt een schriftelijke en gemotiveerde beslissing binnen 14 dagen na ontvangst van de klacht.
5. Indien de klacht is gericht tegen een beslissing die ten tijde van de indiening geen gevolg meer heeft of waaraan in de tijd dat de klacht bij de commissie aanhangig is het gevolg is komen te vervallen, neemt de klachtencommissie een schriftelijke en gemotiveerde beslissing binnen vier weken na ontvangst van de klacht.
6. De klachtencommissie deelt de beslissing mee aan betrokkene, de wettelijke vertegenwoordiger, de directeur zorgkwaliteit, de zorgaanbieder, de inspectie en de commissie.

Artikel 9:4

1. De beslissing van de klachtencommissie strekt tot:
  - a. onbevoegdverklaring van de klachtencommissie,
  - b. niet-ontvankelijkverklaring van de klacht,
  - c. ongegrondverklaring van de klacht, of
  - d. gegrondverklaring van de klacht.
2. Indien de klachtencommissie de klacht tegen een beslissing gegrond verklaart, vernietigt zij de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk. Gehele of gedeeltelijke vernietiging brengt vernietiging van de rechtsgevolgen van de beslissing of het vernietigde gedeelte van de beslissing mee.
3. Indien de klachtencommissie de klacht gegrond verklaart, kan zij een opdracht geven tot het nemen van een nieuwe beslissing of een andere handeling te verrichten met inachtneming van haar beslissing.
4. De klachtencommissie kan een termijn stellen voor het nemen van een nieuwe beslissing of het verrichten van een andere handeling.

Paragraaf 3 Beroep

Artikel 9:5

1. Tegen een beslissing van de klachtencommissie kan door middel van een schriftelijk en gemotiveerd verzoek binnen zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan betrokkene is meegedeeld, beroep worden ingesteld bij de rechter. Onder een beslissing van de klachtencommissie wordt ook een niet tijdige beslissing van de klachtencommissie verstaan. In dat geval bedraagt de termijn voor het indienen van een verzoek zes weken, ingaande op de dag na die waarop de klachtencommissie uiterlijk een beslissing had moeten nemen.
2. De rechter kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.
3. De rechter geeft de raad voor rechtsbijstand een last tot toevoeging van een advocaat aan betrokkene.
4. De rechter hoort in elk geval de klager en de directeur zorgkwaliteit of de zorgverantwoordelijke. De rechter kan de familievertegenwoordiger horen.
5. De rechter beslist binnen vier weken na indiening van het verzoek.

Artikel 9:6

1. De beslissing van de rechter strekt tot:
  - a. onbevoegdverklaring van de rechter,
  - b. niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek,
  - c. ongegrondverklaring van de klacht, of
  - d. gegrondverklaring van de klacht.
2. Indien de rechter de klacht tegen een beslissing gegrond verklaart, vernietigt hij de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk. Gehele of gedeeltelijke vernietiging van de beslissing brengt vernietiging van de rechtsgevolgen van de beslissing of het vernietigde gedeelte van de beslissing mee.
3. Indien de rechter de klacht gegrond verklaart, kan hij een opdracht geven tot het nemen van een nieuwe beslissing of het verrichten van een andere handeling met inachtneming van zijn uitspraak.
4. De rechter kan de zorgverantwoordelijke een termijn stellen voor het nemen van een nieuwe beslissing of het verrichten van een andere handeling.
5. De rechter kan bepalen dat, indien of zolang niet wordt voldaan aan de beslissing van de rechter, de zorgaanbieder aan betrokkene een in de beslissing vast te stellen dwangsom verbeurt. De artikelen 611a tot en met 611i van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.
6. De griffier zendt zo spoedig mogelijk een afschrift van de beslissing aan de klager, betrokkene, de advocaat van betrokkene, de directeur zorgkwaliteit, de zorgaanbieder, de inspectie en de commissie.
7. Tegen de beslissing van de rechter staat geen hoger beroep open.

Paragraaf 4 Schadevergoeding

Artikel 9:7

Betrokkene kan bij een verzoek als bedoeld in artikel 9:5, eerste lid, verzoeken een schadevergoeding toe te kennen ten laste van de zorgaanbieder op grond van een onrechtmatige beslissing. De rechter kan op dit verzoek afzonderlijk beslissen.

Artikel 9:8

1. Betrokkene kan de rechter verzoeken een schadevergoeding toe te kennen op grond van een onrechtmatig afgegeven crisismaatregel.
2. Betrokkene kan de rechter verzoeken een schadevergoeding toe te kennen indien hij nadeel heeft geleden, doordat de rechter of de commissie een van de bepalingen van deze wet niet in acht heeft genomen. De rechter kent een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding toe ten laste van de Staat.

HOOFDSTUK 10 VERTROUWENSPERSON

Artikel 10:1

1. Er is een vertrouwenspersoon die tot taak heeft advies en bijstand te verlenen aan een persoon voor wie de commissie een verzoek voor een zorgmachtiging of een crisismaatregel in behandeling neemt of voor wie een zorgmachtiging of crisismaatregel is afgegeven bij:
  - a. het opstellen van een zelfbindingsverklaring of een zorgkaart;
  - b. de voorbereiding van een zorgmachtiging of crisismaatregel;
  - c. de uitvoering van een zorgmachtiging of crisismaatregel;
  - d. de beëindiging van een zorgmachtiging of crisismaatregel;
  - e. een klachtprocedure.
2. De vertrouwenspersoon verricht zijn werkzaamheden onafhankelijk van de zorgaanbieder, de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke.

Artikel 10:2

1. De vertrouwenspersoon heeft, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is, vrije toegang tot betrokkene en behoeft geen toestemming van derden om te spreken met betrokkene.
2. De zorgaanbieder stelt de vertrouwenspersoon in de gelegenheid met betrokkene te spreken, al of niet op verzoek van betrokkene.

Artikel 10:3

1. De zorgaanbieder, de directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke als ook alle anderen die bij de uitvoering van deze wet betrokken zijn, geven aan de vertrouwenspersoon alle door hen verlangde inlichtingen, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.
2. Een ieder is verplicht aan de vertrouwenspersoon binnen de door hem gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn taak.
3. De zorgaanbieder verleent aan de vertrouwenspersoon inzage van haar dossiers, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.
4. De commissie verleent aan de vertrouwenspersoon inzage van de gegevens van de commissie, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.

Artikel 10:4

De vertrouwenspersoon is tot geheimhouding verplicht van hetgeen in de uitoefening van zijn taak aan hem is toevertrouwd, tenzij enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 10:5

De vertrouwenspersoon kan zich op grond van zijn geheimhoudingsplicht verschonen van het geven van getuigenis of het beantwoorden van vragen in een klachtprocedure of een rechterlijke procedure.

HOOFDSTUK 11 ADVOCaat

Artikel 11:1

De advocaat deelt schriftelijk aan betrokkene, de commissie en de rechtbank mee dat hij betrokkene bijstaat.

Artikel 11:2

De advocaat heeft, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is, vrije toegang tot betrokkene en behoeft geen toestemming van derden om te spreken met betrokkene.

Artikel 11:3

1. De advocaat is bevoegd inlichtingen te vorderen of inzage te vorderen van gegevens en bescheiden, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is.
2. Een ieder is verplicht aan de advocaat binnen de door haar gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn taak.

Artikel 11:4

De advocaat is tot geheimhouding verplicht van hetgeen in de uitoefening van zijn taak aan hem is toevertrouwd, tenzij enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 11:5

De advocaat kan zich op grond van zijn geheimhoudingsplicht verschonen van het geven van getuigenis of het beantwoorden van vragen in een klachtprocedure of een rechterlijke procedure.

Artikel 11:6

1. De raad voor rechtsbijstand kan ingeschreven advocaten die zich daartoe bereid hebben verklaard, aanwijzen voor het beurtelings verlenen van rechtsbijstand aan een persoon voor wie een verzoek voor een zorgmachtiging of crisismaatregel is ingediend.
2. De aangewezen en beschikbare advocaat treedt op als advocaat van betrokkene.

HOOFDSTUK 12 HANDHAVING

Artikel 12:1

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de door Onze Ministers aangewezen ambtenaren van de inspectie.
2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren beschikken over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:15 ten en met 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is. Zij zijn daarbij tevens bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning binnen te treden zonder toestemming van de bewoner.
3. De zorgaanbieder, directeur zorgkwaliteit en de zorgverantwoordelijke alsmede alle anderen die bij de uitvoering van deze wet betrokken zijn, geven aan de genoemde ambtenaren alle door hen verlangde inlichtingen, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.
4. De zorgaanbieder verleent aan genoemde ambtenaren inzage van haar dossiers, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.
5. De commissie verleent aan genoemde ambtenaren inzage van de gegevens van de commissie, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.
6. De zorgaanbieder stelt de genoemde ambtenaren in de gelegenheid met betrokkene te spreken, al of niet op verzoek van betrokkene.

Artikel 12:2

1. Indien betrokkene zich onttrekt aan het verlenen van zorg of verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel, meldt de directeur zorgkwaliteit dit aan de commissie.
2. De directeur zorgkwaliteit doet aangifte van vermissing bij de politie, indien betrokkene onvindbaar is of weigert terug te keren naar de accommodatie waarin hij op grond van een zorgmachtiging of een crisismaatregel is opgenomen.
3. Zodra de uitvoering van de zorgmachtiging of de crisismaatregel wordt hervat, meldt de directeur zorgkwaliteit dit aan de commissie

Artikel 12:3

1. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is bevoegd een bestuurlijke boete op te leggen van ten hoogste € 13 400 ter zake van een gedraging die in strijd is met het bepaalde bij of krachtens:
  - a. artikel 7:8;

- b. artikel 8:2;
  - c. artikel 8:4;
  - d. artikel 8:5;
  - e. artikel 8:6;
  - f. artikel 8:7;
  - g. artikel 8:8;
  - h. artikel 8:10;
  - i. artikel 8:11;
  - j. artikel 8:12;
  - k. artikel 8:14;
  - l. artikel 8:16;
  - m. artikel 8:17;
  - n. artikel 8:18;
  - o. artikel 8:19.
2. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is bevoegd een last onder dwangsom op te leggen ter zake van een gedraging die in strijd is met het bepaalde bij of krachtens:
- a. artikel 5:5, tweede lid;
  - b. artikel 5:6, eerste lid;
  - c. artikel 5:7;
  - d. artikel 5:8, eerste lid;
  - e. artikel 5:9, eerste lid;
  - f. artikel 5:10;
  - g. artikel 5:11, tweede lid;
  - h. artikel 5:14;
  - i. artikel 7:9;
  - j. artikel 8:1;
  - k. artikel 8:2;
  - l. artikel 8:4;
  - m. artikel 8:7;
  - n. artikel 8:9;
  - o. artikel 8:11.

Artikel 12:4

Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de derde categorie wordt gestraft hij, die opzettelijk iemand van zijn vrijheid berooft door deze persoon tegen zijn wil op te nemen in een accommodatie, zonder dat daar een zorgmachtiging of een crisismaatregel aan ten grondslag ligt of de artikelen 7:8, 8:14, 8:16 en 8:17 van toepassing zijn.

Artikel 12:5

Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of een geldboete van de derde categorie wordt gestraft hij, die opzettelijk verplichte zorg verleent, zonder dat daar een zorgmachtiging of een crisismaatregel aan ten grondslag ligt of de artikelen 7:8, 8:14, 8:16 en 8:17 van toepassing zijn.

Artikel 12:6

De in de artikelen 12:4 en 12:5 strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven.

Artikel 12:7

1. Met een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft hij die:
  - a. vormen van verplichte zorg verleent waarin de zorgmachtiging of crisismaatregel niet voorziet en die ook niet op basis van de artikelen 7:8, 8:14, 8:16 en 8:17 kunnen worden verleend;
  - b. handelt in strijd met artikel 5:10;
  - c. handelt in strijd met artikel 8:3;
  - d. handelt in strijd met artikel 8:7;
  - e. handelt in strijd met artikel 8:11;
  - f. handelt in strijd met artikel 8:14;
  - g. handelt in strijd met artikel 8:16;
  - h. handelt in strijd met artikel 8:17;
  - i. handelt in strijd met artikel 8:18;
  - j. handelt in strijd met artikel 8:19.
2. De in dit artikel strafbaargestelde feiten zijn overtredingen.

Artikel 12:8

Indien voor een gedraging op grond van artikel 12:3, eerste lid, een bestuurlijke boete kan worden opgelegd, gelden de artikelen 12:14, 12:15 en 12:7 slechts indien:

- a. in de daaraan voorafgaande 24 maanden tweemaal een bestuurlijke boete ter zake van een zelfde gedraging onherroepelijk is opgelegd; of
- b. de opzettelijke of roekeloze gedraging een direct gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de mens tot gevolg heeft.

HOOFDSTUK 13 AANPASSING ANDERE WETGEVING

Artikel 13:1

In artikel 1, onderdeel I, van de Algemene nabestaandenwet wordt "Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen" vervangen door: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Artikel 13:2

De bijlage bij de Algemene wet bestuursrecht wordt gewijzigd als volgt.

1. In onderdeel A wordt na het zevende subonderdeel ingevoegd:

8. Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

2. In onderdeel B vervalt, onder vernummering van het tweede en derde subonderdeel tot respectievelijk eerste en tweede subonderdeel "1. Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen."

Artikel 13:2

De Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen wordt gewijzigd als volgt:

1. In artikel 9, tweede lid, onderdeel d, wordt "een rechterlijke machtiging op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen" vervangen door: een zorgmachtiging als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

2. In artikel 16, zesde lid, wordt "met inachtneming van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen" vervangen door "onverminderd de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg" en wordt "een psychiatrisch ziekenhuis als bedoeld in artikel 1, onder h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen" vervangen door: een accommodatie als bedoeld in artikel 1:1, onderdeel p, van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Artikel 13:2

De Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden wordt gewijzigd als volgt:

1. In artikel 5, eerste lid, wordt "een psychiatrisch ziekenhuis als bedoeld in artikel 1, onder h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen" vervangen door: een accommodatie als bedoeld in artikel 1:1, onderdeel p, van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Artikel 13:3

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt gewijzigd als volgt:

1. In artikel 431, derde lid, wordt "het verlenen van een voorlopige of voorwaardelijke machtiging, een observatiemachtiging of een machtiging tot voortgezet verblijf als bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, dan wel een machtiging als bedoeld in artikel 33, eerste lid, van die wet" vervangen door: het verlenen van een zorgmachtiging als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

2. In artikel 450, vierde lid, wordt "het verlenen van een voorlopige of voorwaardelijke machtiging, een observatiemachtiging of een machtiging tot voortgezet verblijf als bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, dan wel een machtiging als bedoeld in artikel 33, eerste

lid, van die wet” vervangen door: het verlenen van een zorgmachtiging als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Artikel 13:4

In artikel 15, vijfde lid, van de Penitentiaire beginselenwet wordt “een psychiatrisch ziekenhuis als bedoeld in artikel 1, onder h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen” vervangen door: een accommodatie als bedoeld in artikel 1:1, onderdeel p, van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Artikel 13:5

In artikel 1, eerste lid, onder k, van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen wordt “bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen” vervangen door “bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg” en vervalt “, eerste lid, ”.

Artikel 13:6

In artikel 1, eerste lid, onder g, van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten wordt “bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen” vervangen door “bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg” en vervalt “, eerste lid, ”.

Artikel 13:7

In artikel 1, eerste lid, onder i, van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt “bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen” vervangen door “bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg” en vervalt “, eerste lid, ”.

Artikel 13:8

Artikel 43, tweede lid, onder f, van de Wet op de rechtsbijstand wordt vervangen door:

f. de artikelen   van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg;

Artikel 13:9

In artikel 13, derde lid, van de Wet werk en bijstand wordt “de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, dan wel van artikel 37, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht” vervangen door: de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, dan wel van artikel 37 van het Wetboek van Strafrecht.

Artikel 13:10

In artikel 44, eerste lid, onder a, van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen wordt “bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen” vervangen door “bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg” en vervalt “, eerste lid, ”.

Artikel 13:11

Het Wetboek van Strafrecht wordt gewijzigd als volgt.

1. Artikel 37 komt te luiden:

Artikel 37

De rechter kan een zorgmachtiging als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg afgeven ten aanzien van een verdachte of veroordeelde, indien aan de daarvoor gestelde eisen bij of krachtens de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg is voldaan.

2. Onder vernummering van het vierde tot vijfde lid, wordt artikel 37a, derde lid, vervangen door:

3. De rechter geeft een last als bedoeld in het eerste lid alleen nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van ten minste twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines – waaronder een psychiater – die de betrokkene hebben onderzocht. Zodanig advies dient door de gedragsdeskundigen gezamenlijk dan wel ieder van hen afzonderlijk te zijn uitgebracht. Indien dit advies eerder dan een jaar voor de aanvang van de terechtzitting is gedagtekend, kan de rechter hiervan alleen gebruik maken met instemming van het openbaar ministerie en de verdachte.

4. Het derde lid blijft buiten toepassing indien de betrokkene weigert medewerking te verlenen aan het onderzoek dat ten behoeve van het advies moet worden verricht. Voor zover mogelijk maken de gedragsdeskundigen dan wel ieder van hen afzonderlijk over de reden van de weigering rapport op. De rechter doet zich zoveel mogelijk een ander advies of rapport, dat hem over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van een last als bedoeld in het eerste lid kan voorlichten en aan de totstandkoming waarvan de betrokkene wel bereid is om medewerking te verlenen, overleggen.

HOOFDSTUK 14 SLOTBEPALINGEN

Artikel 14:1

De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen wordt ingetrokken.

Artikel 14:2

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit bepaald tijdstip, dat voor de verschillende onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 14:3

Deze wet wordt aangehaald als: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT,